

Изази Суботом.

Цијена: За ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на четири год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића. За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији «Глас Црногорца» на Цетиње, а може се и картом упућеном на пошту у Ботор. Дописа шаље се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда б новч. За огласе веће и ма дужије врјеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 25. Јула.

Прошло је већ десет дана, како је порта одговорила предтавницима великих сила на њихову колективну ноту. Одговор је портин, као што је познато, чисто негативан, т. ј. порта престо одбија све захтеве великих сила положене на берлинској конференцији.

До овога часа не зна се, е да ли су велике силе и шта су у опште наумиле читати иза ов ковог одговора портини. Сви листови слажу се у томе, да је одговор портин права у врједи, пуко и немишљање сила јевропских, на које би Јевропи вјеровало да одговори порта подобат лином лекцијом. Но има их који потврђују, а то су и речито двостран француски, да су извесне силе саме препоручивале порта да их она тако увриједи и на тај начин немоје.

Ако то стоји, онда се не може очекивати, да ће иза толиког самопонижења, до ког су се извесне силе зард својих мислих интереса снисходиле, шљедовати каква заједничка акција, која би на себи носила печат слоге и једнодушности, а у посљедицама својом имала за резултат: изведење одлука берлинске конференције.

За сада стоји на дневном реду: морска демонстрација, као први корак који би се јавно предузети од стране великих сила, да би се порта улио решење према закључцима Јевропе. Како се јавља, постигнут је међу великим силама потпуни споразум, што се тиче ове морске демонстрације: свака сила извелаће на ту циљ по двије своје ратне лађе, а команда ће бити француско-англешка, и лађе ће имати да доплаве до под обале турске и грчке.

Толико је сложено углављено међу великим силама. Но у практичној оцјени овога корака јавно мишљење у Јевропи скоро се потпуно слаже и једва да се вара. Држи се на име, да ће дванаест ратних бродова исто таково дјелство произвести на порта као што је произвело и дванаест идентичних нота, само с том разликом што ће се сад нешто више паре потрошити. Од прете шетње тих бродова порта не ће ни најмање задржати, а од предаје Ебира и Тесалије тијем путем и начином ни збора нема.

Остаје дакле, да се ива овог корака и други предузму, који ће боље дјелствовати, а ти би били: фактична сила употребе сила против порте ради изведења берлинских одлука, другим рјечима: рат с Турском!

А од овга као да зазиру извесне силе највише, не што би у сумњи биле да не би могле све заједнички савладати отпор турски, него што су у сумњи о томе, да ли би се ова акција против порте задржала само у првобитнијем границима својим, и што су у страху великом да се у овом случају крвава расправа источнога питања не размачне много даље ави граница Ебира и Тесалије и не пражје широм преко цијелога Балканског полуострва, а можда још и даље куд, без да је ико у стању да је на том путу устави.

Неда се пореди до ова суња, ово страховање није без основа. Цио састав источнога питања такве је, вожемо рећи, органичне природе, да се у њему ни изнелити неда на и најважнији потрес на једној страни и да се то већ живо осјети и на другој страни. Цијав овај

лежи у гвозденој сили природних закона, а ова су свади јача од сваке дипломатске вештине. Она се могу за њеко врјеме механичком силом затиснути, задушити, но прије или касније избијају ипак свом жестином на површину и траже своје право.

Оне силе у Јевропи, које се зард својих интереса објеручке хватају за конзервативни ред и конзервативна начела, раде би биле да под фирмом конзерватива исток Јевропе одрже у вјечној стагнацији под турским господарством. Да то пије ишло, показале су толике буне и устанци подјарвених народа у Турској, показало је нарочито потоњи рат народа српског против Турске и велике промјене и помјеренања у државијем односима на истоку, које је народ српски својом крвном иницијативом произвео. И тада су исте конзервативне силе своје стагнационе интересе супротставиле револуционарним интересима народа српског, и тада су исте силе тврдили да се против њихове воље нико не смије крнати на истоку, на ипак су се многи не само крнати него и читаву државину турску из темеља покренули.

Види се дакле да против природне етичке снаге народа, кад се ова већ једном разврзе, није у стању ништа да уради дипломатска вјештинаја са својим обичним вештинама.

Но дипломатија може много да поквари. И покварила је доста — на берлинском конгресу, устварјајући природну етнују развјетла државног и националног својим конзервативним устварјама.

Исте силе, које су на берлинском конгресу изговориле што ни је пошло за руком да разоре дјело св. Стефанског уговора које је свијетлило као звијезда преходница за даља развјетла источнога питања, — исте силе данас увиђају, колико су им слабе оне конзервативне уставе, те су их поставили на сувору природном развјетлу ствари на истоку.

Видећи то оне данас страхују и зебу, на би хтјеле и опет не би хтјеле да чине кораке, којима не могу да ухаите замисај.

Да проста морска демонстрација не ће ништа помоћи, то увиђају и оне, но смију ли се одважати и на даљи корак? Смију ли пристати и на то, да се придруже правој ратној акцији против Турске?

Оне би смијеле, о том суњње нема, кад би им се могло ко год подјечати, да би ова акција имала за резултат циље само то: да се Турска присили, да Црној Гори уступи Хоту и Груде иа Улицњ с околином, а Грчкој Ебир и Тесалију.

Но ко стоји добар, да парнице из пламена око Црне Горе, Ебира и Тесалије не ће постати толики други заглавни материјал, који је наповазан на Балканском полуострву? Ето већ на прости глас о извешљању јевропске ескадре под турске обале врећу се духови свдијен на истоку, а да шта би тек било кад би се отворило ма на ком мјесту прави рат с Турском?

То су разлози, због којих извесне силе у Јевропи зазиру од снажних и најмањег корака управљеног против порте, који ич изгледа да би био у стању произвести општу узбуњу на истоку.

По даде ли се избјећи то, од чега се толико страхује и зебу?

И даде и не даде — како се ствар узме! Дало би се лијепо избјећи, кад би извесне силе у

стању биле да се одреку својих претензија на исток, својих интересних сфера, које ништа друго нијесу него раширње господарства и надмоћности над истоком на уштрб слобод и независности тамошњих народа. Дало би се избјећи, кад би се те силе могле узвистити до овога степена несобичности, који искључује себицао интересовање за истоком, а оставља широко поље интересима опште слободу и културе на истоку.

А опет неда се избјећи, докле год се буде сматрао и ток као предмет за диобу, као тркашиште интереса и себичних тражбина појединих сила, као разбојиште на којем се велике силе труде да једна другу истреби и да своје господарство на њему оснују.

Велике силе има у у власти својој, да рјеше питање источно мирним начином, без великог потреса, без општег ма чијих стварних интереса, а изгледом на тради и берићетни мир на истоку. Не један пут казана је и показана формула, под којом би се такво рјешење дало постићи. Зато се иште претходно, да се велике силе одреку своје себичности, својих интереса моћи и завлђивања, и то је баш оно гдје ствар заплиће. И докле год на томе ствар заплиће, нема изгледа да ће се икад питање источно расправити мирнијем начином.

Нијесу дакле криви Срби ни Бугари ни Грци ни Румуњи, што источно питање није узнемирано живице великих сила; нијесу они повод зебња и страховању извесних сила; не леже у њима дух ви потреса и немира на истоку.

И источно вит ње живо је питање, а као живо под жа потпуно законима природним, испод којих се ни да извући ништа што је живо. Оно се може препарисати колико се год хоћ; може се завијати за час и тамо и амо, али се никад и никојим начином не ће моћи кренути ни потиснути с правца, кудијен га вуку природни закони, ниће ће га ико одбити од циља, који га привлачи снагом магнета.

Циљ је тај: исток источним народима!

У питању црногорском зна се толико поуздано, да су велике силе у уторак 22. ов. м. предале порта колективну ноту, у којој траже да не, да за три недеље изведе иприску конвенцију, т. ј. да се упи Црној Гори Хоту и Груде, у противном случају да ће бити принуђена од великих сила да уступи Црној Гори Улицњ с околином.

Давале до 13. Аугуста ов. г. ова се очекивати да ће порта прелати Црној Гори Хоту и Груде. Ако до тог рока не преда, велике силе повеће етвекцију против ње и узети јој у корист Црне Горе Улицњ и околину.

Хоће ли порта испунити што се од ње тражи? И ако не испуни, на који ће начин велике силе поступити против ње?

У интересу саме порте лежало би, да што прије скине себи с врата црногорско питање. Јер ако се у сијема другим питањима може колико толико извјетати и увијати, у црногорском питању стоји пред свијетом објављено као доказани кривци. Ствар црногорска јасна је са сваке стране и за сваког. Ту има порта на себи чисте и јасне објаве, које је сва на себе прихватила и којих се вјавно одрећи не може. Прине свега то стоје потине њен испод закључка бер-

линског конгреса, који јасно уступају Црној Гори Плаво и Гусиње. Даље стоји чиста и јасна погодба између порте и Црне Горе односно ризијене Плава и Гусиња за Хоту и Груде, на коју су ризијени и остале силе пристале. Ову је погодбу Турска сама издала, дакле мора носити и објаве за извршење њено, кад је Црна Гора на њу пристала.

Из свега тога изази, да за порту нема шеврања у црногорском питању. Ту је јасно право на страни Црне Горе, а на страни Турске чиста и јасна објаве. Што се порта позива на тобожњи отпор арбанашки, тај јој изговор већ више не вриједи, тај јој је маршет већ исплаћено, јер данас већ увиђају и највјернији пријатељи њени и признају гласно, да је сав тобожњи отпор арбанашки празна слеза, и да би порта, само да искрено хоће, без по муке могла извести све што јој Јевропа налага.

Стоји дакле искључиво до порте, да се њен спор са Црном Гором поволно рјеша. А да то лежи највише у њеном сопственом интересу, јасно је увиђети, кад се на око узму данашње дрљике у којима се Турска налази. Порта не може, ако хоће савјесно да пези на своје интересе, равнодушно бити у каквим ће се односима находити према Црној Гори у једном тренутку, када се против ње спремају снажни удари са свих страна, када јој се на све стране ради о егзистенцији, кад стоји на прагу тешких, крввијих и судбоносних заплета, који је могу стети државног опстанка у Јевропи.

Но није наше, да разбијамо себи главу за интересе турске. Ако држа вници турски ивију очју, она ће владјети све описности у којима им се находе царевина, на ће се трудити да уклоно бар оне које се даду уклоноти без икакво шете по царевину. Ако немају очју, они ће дјерати пркос свој у црногорском питању и од сад као што су га дјерали и да сад, само ће развјати бити та, што ће им у овим вах пркос изаћи на нос, јер се већ дуже веће моћи подносити.

Ако стоји оно што нам јавља телеграм из Париза, да је порта учинила концесије Црној Гори и да је у слајед тога одгођена демонстрација поморска, онда је порта за себе врло мудро чинила. Но и до овога часа не знаво још ни за какве концесије, јер сама војска, колико је нама познато, још није улегла ни у Плаво ни у Гусиње, ни у Хоту и Груде, ни у Улицњ и околину. Можда је порта тек само своју «добру вољу» изјавила да ће то учинити, а ми знаво из искуства шта врјеме подобне изјаве портине. У осталом, не ће нам бити тешко причекати још 18 дана, па ћемо видјети на чеп сво.

Одговор портин на колективну ноту

гласи по «Нов. Сл. Преси» овако:

«Више Преузвешности! Потписани министар иностраних дјела Њ. Величанства цара отоманског част је имао прихвати ноту, коју су Њихове Преузвешности покљесари Немачке, Русије, Велике Британије, Италије, Француске и посланик Аустро-Угарске 15. ов. м. на њега управили поради исправке грчкијех граница. У тој ноти оловљу Њихове Преузвешности на непосредне преговоре, који су ради споразума у том питању између отоманских и грчких пуномоћника два пута покушавани. Она изјављују, како су велике силе потписнице берлинског уговора, вадели да су ти покушаји неуспјешни, нашла за вужно да понуде своје посредовање, и како су вадале налог својим не-

берлинску конференцију окупљеним заступницима, да утврде пограничну линију између Грчке и Турске. Потписани је од њих примио текст од овога акта, у којем је вођена и договорена расправа пуномоћника, гдје се такође налази и она линија, коју су потом једногласно усвојили и својим владама подијели, да би и ове могле њихове закључке одобрити и интересованим странкама саопштити. Напокон позивљу Њихове Преузвишености високу порту у име својих влада, да и она прихвати линију означену у реченом документу.

Висока порта поклонила је своју најоштрију пажњу проучавању тога важног саопштења, и у којој више жели да докаже како уважава пријатељске јој велике силе с којима је потписала берлински уговор, у толико јаче осјећа потребу да заштој правичној оцјени препоручи они тежки и мучни положај, у који је стављена позивом на њу управљеним. Висока порта не сумња ни најмање, да ће велике силе, чију правичност она добро познаје и којима никад не може подметати намере да хоће њено суверенство да оштеће, с благовољењем прихвати оне примједбе, које потписани има налог да саопшти Њ. Преузвишеностима као одговор на горе поменутој ноту.

Кад је висока порта потписала берлински уговор, она није могла ни помислити на то, да ће велике силе посреднице, поводом жеље да се исправи грчка граница у Епиру и Тесалији, тражити од ње, да уступи Грчкој земље, које припадају Арбанији, као и цијелу Тесалију, то ће рећи цијелу долину Пенеја с косама на обје стране, дакле да одступи грчку краљевину земљиште, које је велико скоро као половина данашње краљевине. У својој, најпријед поменутој ноту потврђују Њихове Преузвишености, како су велике силе издале налог својим на берлинску конференцију окупљеним пуномоћницима, да сходно општем одредбама 13. протокола утврде једну линију, која ће служити између Грчке и Турске као добра и јака обрабена граница. Висока порта пак мора, на жалост, примјетити, да ова погранична линија, која се њој предлаже да је прихвати, што се ње тиче, нема тјех услова. Ва истину, нико високој порти не може пребачити, да ова мисли или да жели, да на штету друге које државе своје земљиште прошири. Дакле добра и јака обрабена граница морала би имати ту цијелу, да се висока порта обезбједи од таквих њој шкљодљивих тежња. Берлинска конференција досуђује Грчкој важне стратегијске позиције, као и пр. Меасво, позиције од највеће војничке вриједности за обрт с доњом Арбанијом, без којих би пограничне провинције изложене биле нападима, против којих би порта била без обране. С друге оне стране висока порта, баш с обзиром на обрабене цијели, не може себи објаснити, за што је конференција у Епирушла долином Каламаса, а у Тесалији, мјесто да је тјерала долином Пенеја, исцела се пограничном линијом чак до висока сјеверне косе Олимпса. Висока порта ограничава се на то мало примједба, што се тиче стратегијске стране предложене конференцијом пограничне линије.

С политичког гледишта посматрајући ствар, предложена погранична линија кад би се стала изводити била би сведочана с великим тежкоћама и налагала би на високу порту жртве, којих она не може подијелити. Ва истину, како би њој могуће било да пристане на одступ Јавњине, коју су Арбанаси, те се по примјеру оста-

лијих народности у царевини тако тако сматрају за особито племе и не мање интересантно него она остала племена, од памтљивјека држали за главну варош доње Арбаније, и коју они, као што је познато, ни по што не хоће да пуштају из руку? Кад би се висока порта одважила, да једну у сваком погледу тако важну варош жртвује, није ли јасно, да би се из тога изродили озбиљни зашлети, чим би се можда потресао њен ауторитет у том крају јевропске Турске? Зар би висока порта могла да вагони Арбанасе из њеких мјеста у тијем крајевима, нарочито из покрајине Чамура, гдје искључиво Арбанаси мухамедовске вјере живе? И у Тесалији нашла би порта на тешкоће не мање. Тамо је Лариса, варош важна и пуна народа, међу којим има на три четврти Муслмана, а у околини је читав низ мусломашких села и округа. Докле хришћанске силе јевропске воде бригу за једну хришћанску краљевину, зар би се смјело допустити, да Њ. Величанство султан, који је калиф и глава мусломанске вјере, тако далеко зађе, да жртвује велику једну и искључиво мухамедовску варош, и тијем да изазове против себе незадовољство не само становника те вароши, који у овом тренутку моле Њ. Величанство за заштиту, него и свијех Муслмана? Ако би се баш морала предати Лариса Грчкој; онда би се мусломанско становништво листом из ње дигло, као што се предзало у своје вријеме из грчке краљевине, гдје данас једва има до десетак фамилија на Халкису. Тијем би на брзо пропала варош која данас цвјета и у којој је толико народа. То свједочи, да се за политичку страну пограничне исправке између Грчке и Турске хоће са свијем нарочито проучаваће, што је већ прваци пуномоћник Францеске, г. Вадиктон, који је први у конгресу овај приједлог учинио, доцније, кад је постао председник министарског савета и министар иностраних дјела, и сам признао и осталијем силама такву пограничну линију препоручивао, којом би се покрајина Чамур имала задржати за Турску. Кад је он то препоручивао, без сумње је имао на уму запљете, које је кадар да произведе добро познати отпор Арбанаса. Висока порта има право претпоставити, да би и остале силе могле приступити овим гледишту г. Вадиктона, и да не би смјеле жељети, да се народ мусломански на силу и против своје воље присилија другој држави, нарочито кад се на ум узме да би анексија тога народа по себи довољно јаког да се томе одуире, постала врло опасна и непреда.

Поднашајући горне разлоге Њиховијем Преузвишеностима, потписани је овлашћен да изјави, како је висока порта из добре воље према пријатељским јој силама прв свем том не мање склоњена, да учини њеке уступке јелинској краљевини и да се с великијем силама споразумије око тога, да се ово питање мирнијем начином и коначно ријеши. С друге оне стране, рачунајући на правичност великијех сила које никад нијесу одрекле порти суверенска права, очекује порта, да јој исте силе ни по неоспорно право одређи не ће, да при коначном утврђењу пограничне линије грчке учествује под истом правном титулом, под којом је учествовала при утврђењу граница Србије и Црне Горе, и да ће велике силе уважити разлоге, који приморављују порту да тражи да јој се остави Јавњина, Лариса, Меасво и још њека мјеста, у којима живи многобројан мусломански народ. Потписани има налог од своје владе, да Њиховијем Преузвише-

ностима изрече надање, да ће владе њихове узети у прилике примједбе које се у овој ноти налазе, и да посредством Вашијех Преузвишености замоли силе посреднице, да овласте своје заступнике у Цариграду да се с портом споразумију, како би се преговори о коначном утврђењу пограничне линије као и о узгреднијем тачкама и подробностима, које с тијем у свези стоје, олакшале.

Абедиш.

Политички преглед.

Цио сви ет узнемирен је узбуђујућим гласовима с истока, који међу тијем ништа друго нијесу него породи узрујане фантазије новинарке. Разумије се да међу тијем узнемирујућим гласовима Црна Гора прву улогу игра. Тако се за њу јавља о разнијем »бојевима«, који је већ имала с Арбанасима, и почети гласови долазе из извора Црногорцима непријатељских, то се најпријед може знати да су Црногорци свагда потучени. У тој врсти измишљавања агенције телеграфске: »Авасова« у Паризу и »Рајгерова« у Лондону читава чуда чине. Тако прва јавља, како су Црногорци у »Црници« потучени од Арбанаса, како Црногорци напуштају Тузе па се управљају против Подгорнице и т. д. А друга донаје како је Књаз Никола издао заповијест да се у Црној Гори диже на оружје старо и младо, од 16 до 60 година, и т. д. Ако су овако истините и оне друге вјести, које исте и друге агенције доносе о оружјању у Србији, Румуњској, Бугарској и Румелији, онда од прилике можемо знати колико је истине у свему што јављају.

Међу тијем, не да се порећи, да је исток пралично узаврио, и то са неизвјесних изгледа на најближу будућност. Према томе прилично је са свијем, што се источне државе брину да дочекају у потпуној спреми догађаје који могу наступити. За те догађаје Црна Гора је у свако доба спремна и не треба јој тек нарочите заповијести на то, јер је овдје свако год цушк може носити (и испод 16 и изнад 60 година) готов да пође у бој на заповијест свога господара. Ако се и у Србији оружјају и пажњу обраћају на догађаје који могу наступити, имају доста пуно разлога за то. Исто тако оправдана су и оружјања у Румуњској, Бугарској, Румелији и Грчкој. Народи источни имају бар толико исто права да се побрину за своју будућност, као и ови народи и државе у свијету, а што им се пребације да то раде по налогу Русије и да их руски рубал и овом приликом као и вагда ставља у покрет, то је обична клевета западњачкијех новинара, на коју смо већ изодавна навикнути.

Грчка је већ кренула своју војску. Румуњска, Србија, Бугарска и Румелија концентришу своју војну снагу по извјесним сходнијем логорима ради вједбања, а свакако да им буде за сваки случај спремна и наредна.

У инглешком парламенту повела се ријеч о источном питању, којом су приликом чланови дали изрза својему мишљењу о тој ствари. Министр Брис рече, да је стање Турске очајно, да ту помоћи нема, да се турска царевина мора распасти, само да је то питање времена. У Турској морају хришћани владати а не Мухаме-

довци. Брис се нада, да ће влада одржати у споразуму све велике силе и отклонити од њих сваку суревњивост.

Члан владе, државни секретар Дилк, одговори Брису да и влада исто тако мисли. Што се тиче притиска на порту, до сад су га чиниле све силе споразумно а не само Инглешка. Порта је одговорила на идентичну ноту; она познаје само један закон за цијелу царевину, а не ће да зна за реформе.

Гледетон рече, да је порта све оно из берлинског уговора извршила, што њој иде у прилог, а што год другима у прилог иде томе се опрала докле је год могла, па и данас то чини. Јевропском споразуму никада он није велику важност придавао, само је признавао, да се без њега ништа не може постићи. За доказ њега служи инглешко-турска погодба, коју је пређашња влада склопила, и која је сада узрок, што Францеска бива суревњива.

У Францеској диже познати Рошфор отпор против владе, а нарочито против Гамбете. На више мјеста давали су социјалисте њему у почаст банкете, при којима је он развио политику и тактику своје странке. У Белваљу рекао је, да се социјалисте морају ујединити. При изборима у г. 1881 нужно је, вели, њихово јединство на супрот политици и дисциплини опортунизма, који при свијем обећањима још не смие да се одважи, да изврши декрете, и да војску и магистратуру реформише. Мора се, рече, око тога настојавати, да се листи опортунитета на супрот стави листа непогоднијех (социјалиста и комунаца, који не хоће да знају ни за какво погађање). Побједне комунице ваља осветити. Напокон Рошфор напија здравцу за јединство свијех радника.

Инглеси су претрпјели јак пораз у Афганистану. Ејуб-кан кренуо се био још прије мјесец дана против посаде инглешке у Кандахари и стигао је до инглешкијех позиција са 12.000 пјешачке војске и 4000 коњаника, те је у боју испред Кандахара скоро са свијем сатро инглешку војску под Буровом, која се мерала поући у град и затворити док јој помоћ не стигне, за коју је молила. Много криве због овог пораза видјеле власти, које су пропустиле да на вријеме извјесте Бурова о кретању Ејуб-кана и да му пошаљу помоћ. Сада се истом шаље помоћ на врат на нос.

Каснији извјештаји јављају, да пораз није био баш тако голем. Тек влада инглешка изављује, да је пресвета овјех англеских неудаћа и да је готова трести Авганистан.

Домаће вијести.

— На Илин-дан даван је у овд. обитељи парастос у покој душ вел. војводе Милка, оца Њ. Височанства Књаза. Чинопредстојство је високопроеосвештени г. митрополит Иларон, а присуствовали су уз Њихова Височанства г. г. државни саветници, министри, представници странијех дворова, чиновништво црногорско и мноштво народа.

— У овим мах најрадоснија вјест, коју на овом мјесту имамо да саопштите својим читаоцима, то је: да је у почетку ове недеље јак и издана крша нашла кроз сву Црну Гору, а тијем је от-

без разлике руже здравље. Ако ништа друго, а оно науке кожи и скниу е лица прије времена ону снјешину и онај живот, што би од себе трајао до природна рока. Реците ми: шта би било од руже, да је премажемо црвеном бојом? Вриједи ли модрити којим модрилом грозд или шљиву, кад им се збрине пепељак, и хоће ли бити кувнији од прије?

Али је и то мало. Бјелило и руменило затире здравље цијелога тијела, па чак и здравље подмлатка.

Шта су наша бјелила? Махох отвори за наше тијело! Српкиње се бјелила за сваку руку. Обична су бјелила: свирац (препарат од живе — корозив), жива (ректиф.), мрсно (масно) и посно бјелило, сочивина (олово, визмут, цинк), дјевојачко млијеко (бенцоје), тенефар (боракс), бјелило (прах од пиринџа, магнезија, федерваје), штирка, креда и т. д. И руменила има више: ту је кармин (руменило, »жевеко здравље«), винобој, варанло, зелено бјелило (анилин), сафор, бечка крпа (besci ton-gi), прах од љубичина корјена, »борцулан« и т. д. Бјелило праве највише бјесном (тврдом водом, шатвасером) и мањима, а руменила каменитим садом (Talcum venet.), козијим лојем и грча. Осим тога мажу усне црвеним помадама (маст од грођања, црвена и мирисава), праве младеже јачинама (патвасер, млечика, ланис) вране косу и обрве (расток, к'ла, бакар, ланис, пштарка), лијене аулове, шајтле и корвците (семе од гуња, гума,

Листак „Гласа Црногорца“.

БЈЕЛИЛО.

Од дра М. Ј. Б.)

Куда је забасала наша таштина! Но жарким појасима наше земље мори дивљака јака припека и свјетлост, неко биље, нека мушица, неки скакавац, а и друга негодна. У нужди њапоа је дивљак лијека томе: маже своје наго тијело уљем, мастима, бојама и смрадовима; врати трапавице и очње кашке; бојца кожу, да крв водије, прави угасите колуге око очу као оно у мајмуна и т. д. Тако се довијао од вакада, а тога има и данас. Него вије дуго остало на томе. Временом и напретком претурила те та потреба у објест. Дивљачке жене (а и људи) прихвате то за ваде. Маљаху се послје и друкче, ал' не ваше од мушица и сунца, него да им буде кожа сјајна и мека, да буду бјеле, румене, модре, шарене, мирисаве, и већ сако се којој снјидело. Од дивљака првије те в на итими свијет, те сада вагда није гутка на цијелој земљи, гдје се не зна за бјелило, руменило и мирис.

То је, дакако, брзо напредовало. Не потраја дуго, а та онака зариза захватила већ у живац народа. Отјане Руманке нијесу ништа друго ни радиле, него се купале и мацарале, а читава поворка од роњња носла је за њима кутије с бјели-

лом, руменилом и мирисавом. Инглешкиње 12. вијека пуштале су крв, да само поблиједе а Францускиње једе пијесак и пепео! За неку мацарску великашину приповиједа се, како је клала дјевојке, па се рад љепоте кушала у дјевојачкој крви. . . .

Такијех примјера било би у неброј. Женска гизда већ није знала мјере. У страсти својој чинила је беснућа и затрала свијет на сваку руку. Бесполица, разблудан живот, неваљалства сваке врсте, болјест и гњво подмладак рађали су једно друго, и таманили снагу народа. До тога је већ било дошло, да се државна морала уклести. Године 1770 издао је инглешки парламентар строг закон против бјелила и руменила. Брак се могао развезети, ако је муж доказао, да му се жена бјелила.

Срећом ције тако трајало, као што је почело. Новије вријеме пошло је бољијем путем. Трезвена жена нашега вијека почиње мислити. Има, до душе, и сада много да се преговори женској неупутној гизди, али тиј вирварске обичај, мазасти и грди своје криво тијело гадовима и отровима, губи се полако у просвијећеном свијету све више и више. Сада већ има много разборитих жена, што не признају друге љепоте до природне, што држе све друго за гадно, бесчасно и недостојно. Сад већ има доста мужева, што ће таку заблуду опростити тек из сажалења и то само некој врсти женскиња. . . .

Зазор ми је, што одмах иза овакијех ријечи морам да признам, како Србни још нати од те заразе. Србина је, рекао бих,

окужво исток, Мађари и Власи и то врло касно, те други народи се давно излјечили, а Српкиња се још и данас поводи за турском булом, лаком Мацарцином и Влашњом. Сви српски крајеви уз те народе страдају још јако од те заблуде.

Старо доба наше није знало за то. Пјесма наша кори Туркиње и одговара од њих:

»Да какве су по Фочи дјевојке!
Набјеле се и набасале се,
А науку сурму на обрве,
Кара-боју на свија-солуе«.

а за наше нема ни спомена о томе. Тек новије вријеме завазило је нашу женскињу, па сада »штирка«, бјелило и руменило владају такијем махом, и грозе такијех страстама, да нам се ваља о томе поштарати.

Знам, да је ријеч слаба према такој страсти, и да ће је тешко послушати онај, који је у злу већ огрезао. Ја више и не рачунам на таке, него на лијеп примјер и снажну вољу за подмладак, што наглази: ја рачунам на разборите жене и матере, на част и достојанство мужева и очева. Њима ћу рећи, шта је бјелило за здравље, за морал и друга блага породице па и народа. Нека матере савјетом и добрим примјером сачувају своје кћери од тјелесне и душевне заразе, нека очеви и мужевни чврстом вољом вагоне из српске народнице лаж и шрамоту, а тиме јад и пропаст.

Здравље је најпречје; с њим ћемо почети.

Сва бјелила и руменила, све штрике

да, да не влада... све велике силе... државни секретар... да и влада исто тако... све силе споразум... она познaje само... једу царевину, а не да... ече, да је порта све... говора извршила што... што год другима у... опрала докле је год... о чини. Јеропроком... није велику важност... признавао, да се... може постави. За... што-турски поглед... ада склопила, а која... Францеска бива ст...
екој дже познати Рому... аде, а нарочито српс... је мјеста давала су... почетак бањске, при... политику и тактику ср... аљу рекао је, да се... уједињити. При... је, вели, њихово једини... гици и дисциплини ооу... свијем обављава још... ажи, да изврши десет... гетратуру реформиса... тога настојавати, да... та на сујот стави... цијалиста и комуниста... нају на за какво поглав... че ваља осветити. На... здравцу за једнасто...

клоњена велика опасност, која првјенаше отаџбини вашој новом перодном и гладном годином са велике и дуготрајне суше. Опасност је, Богу хвала, минула, и сад можемо бар с те стране безбрижнијем оком погледати у будућност. Што има још да досије до руке од усјева, на име руметин који је главна храна Црној Гори, то очевидно напредује под благотворним утицајем обилате кишце, која је добро на-квасила сву земљу. И ако је дугом сушом доста окрњено од онога што је пони-јело Црној Гори ова родна година, ипак је већи дио рода остао и разбио нам све-јелу бригу за наешни хлеб у години која иде. Нек је слава Богу за ови вишији дар!

— Из Старога Бечеја у Војводини стигла нам је жалосна вијест, да је тамо у промлу сриједу умро г. Милан Костић, прото бечејски, а бивши ректор богословије цетињске, магистар богословије и витез Давидовог реда. Покојник је свршио гимназијске и богословске науке у Српјемским Карловцима, за тимем је почео учити правне науке у Бечу, а послије тога оти-шао је у Кијев, у Русију, гдје је на та-мошњем богословском заводу свршио бо-гословске науке и постао магистар бого-словље. По свршенијем наукама изабран је за ректора богословије на Цетињу, гдје је пуно три године служио. У овој служ-би својој у Црној Гори одликовао се по-којним рјетком ревношћу и савјешношћу, с којом је скопчана била велика способ-ност и потпуна спрема за позив одабрани, тако да је кроз те три године велике успјехе постигао покојник у Црној Гори и лијеп симен оставио међу својим у-ченицима као и одлично признање код земље Господара. Многи ученици његови по Црној Гори, и данас ће се с благодар-ношћу сјећати његових великих трудо-ва око унапређења цркве и школе у Црној Гори, која уз потпору земље Господара на многим побољшањима ње-му има да захвали. Покојни Костић, по што је овде уредно богословију, вратио се назад у Војводину, гдје је вајрије био професор на сџборској гимназији, а за тимем постао прото у Старом Бечеју, у којем је чину и умро. Њега је потоње године постигла велика несрећа у поро-дичном животу; умрла му је ненадмо су-руга, за којом је и сам одмах почео ве-пути док ето није скончао. Осим свога практичног рада на пољу школе и цркве у Црној Гори и Војводини, покојни Милан Костић јако се одликовао и као књижев-ник српски; од њега има много расправа и повременејем часописима српским, а осим тога писао је и читаве књиге, међу којима особит помен заслужују: његова магистарска расправа: «О српској право-славној цркви у Угарској» (писана руским језиком), за тимем књига његова: «Школе у Црној Гори». Лака му била црна земља и вјечна спомена међу нама!

— У прошли уторник стигао је амо заповједник аустријских ратних бродова «Кустоце» и «принца Јевђенија», г. контр-адмирал Еберхорет, који ће истијем бро-довима управљати при морској демонстра-цији, која би се имала предузети против Турске. Господин Еберхорет имао је част бити примљен на аудијенцију код Њ. Височанства Књаза, који га је благовољно то вече позвати на објед.

— У прошлу сриједу стигли су амо др Фејриатаки Ласло, професор на универзитету пештањском, и др Талоци Лајош, професор и секретар угарског и-сторичког друштва у Пешти. Обојица про-путовали су овујдијен у цијели исторјиски-их истраживања.

штирка), рибају и тару зубе жестоких и отровним киселинама, пију оцат, једу креч, а има их које се и сичаном труду.

Да не причам дуго насликају елину тако љепице с набијеним и нарумењеним образима, да је видите шта је, како се мијења, и како пропада.

Ни одмах с почетка не може зрева-рити. Издалека видит неприсродно, модри-касто Жјелло, по гдјекад у млазевима или као прашина осуто, а погдјекад глатко, сјајно, масно. Кожа затегнута, једнако гру-ба. Руменило јој набавтаво оаго, а не про-бија као природна румен од доле и није тако живо и вјечно. Из очнију и отворених уста не бјеже живот, него нека тама. Ријет-ко се зноји, озноји ли се, онда зној пра-ви путнице, а љепица је у неприлици. На-гнеш ли јој се, осјетит неспособан, необи-чан мирис. Уутру ненабијежена је жута, кашурена, као кухина јабука. Сад већ тре-ба воле и бјелила и руменила. Не потраје дуго, а кожа око носа и браде почне цр-вјети, трупати се и још већма губити. Природна свјетлина и мекост следила се у мртво бледило, а на њему руменило чудно одудара. Док се не намаже, кожа јој је као учњела: око отиу, уста и носа мод-ри, страшна. Је ли се бјелила прахом, осепа јој се по лицу нека лотва, нека сур-каста мртва перут. За кожом лица обила кашто и око, а кашто и кожа цијела тје-јела. Жена се постари, збјегне, збрчка и омршава. Да и то сакрије, удари још јаче у бјелило. «Навађеник је гори него крв-ник». За двије — три године пробије бје-

Књижевне вијести.

У течају прошле недеље стигле су нам на приказ ове књиге:

Буквар, за српске основне школе одобрен од црквено-народног школеког са-вјета (српског?). Цијена 16 новчића. У Новоме Саду. Издање штампарије А. Пајевића 1880.

Помоћ, у нужди и опасности, док не дође лекар. Израдио Иван В. Поповић. У Новом Саду. Издање штампарије А. Пајевића. 1880. Ово је од «књига за шко-лу и народ» књига десета. Цијена 30 новч.

Народни Лијечник. Поука о жи-воту и здрављу. Пише др. Милан Јовано-вић. Књига трећа. У Новоме Саду. Издање штампарије А. Пајевића. 1880. — Врло корисна и поучна за народ књижица, коју би ваљало свака кућа српска да има. Цијена 30 новчића.

Рачунски примјери за ученике о-сновних школа. Сабрао и уредно Свето-зар Милетић, учитељ. Нови Сад. Издање штампарије А. Пајевића. 1880. Цијена 8 новч. Књига прва, друга, трећа и четврта, као «Збирка рачунских примјера».

Извјештај о српској вишој дјево-јачкој школи у Новоме Саду на крају школске 1879-80 године. Година трећа. 1880. У Новом Саду. Српска народна за-дружна штампарија.

BOSNIEN und die Nebenländer. Schilderungen von Land und Leuten zwischen der Donau und der Adria. Von Georg v. Gyurkovics. Mit vier Illustrationen. Wien. 1879. Alfred Hölder, k. k. Hof- und Universitäts-Buchhändler, Rotenturmstrasse 15. —

Какав зао утлив ствара чиница вјера и морал у друштву људском. Од Симе Стојановића. У Новоме Саду. 1880. (То исто на њемачком језику: «Die Wirkung der jüdischen Glaubens- u. Sittenlehre in der menschlichen Gesell-schaft. Von Simon Stanojević».)

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 22. Јула. — Кнез Милан са кнегињом и најљепшиком стигао амо.

БУКУРЕШТ, 22. Јула. — У Три-ганешу удариће се ома, гдје ће се оку-пирати војска румунска и остали од 10 Августа до краја Октобра.

ПARIЗ, 22. Јула. — Колективна нота великих сила предага порти. У њој се оставља порти рок од три не-дјеље, да изврши конвенцију аустријску. Ако до тог рока не изведе конвенцију, биће позвана да се прикључи великим силама у предаји Уљинца Црној Гори.

ПARIЗ, 23. Јула. — Колек-тивна нота великих сила односно Цр-не Горе предата јуче Абедињу.

ЛОНДОН, 23. Јула. — Горњи дом парламента одбацио приједлог односно одштете закупника ирскијех.

ПЕТРОГРАД, 23. Јула. — «Аген-ција руска» изјављује, да су прсте из-мишљотине све узнемирујуће вијести из Бугарске и Румелије.

ПARIЗ, 23. Јула. — При избори-ма за главна вијећа републиканци задо-били 240 сједшта.

ПARIЗ, 23. Јула. — Телеграф ве-

лило и даље. Зуби помодре или покрне, десни омекну и поусте на почну и тру-нуту, дах из уста осмрадне, а пљувачка јој увијек слатко блутава и необична ку-са. Иде ли то и даље, онда најпослије зу-би нападају, образи и усне се наберу и упадну у вилце, десни буду сиве као у мртваца, дах још кужији, очи утекну у главу и изгубе живањност, коса, тренави-це и обрве упадну, тијело отроми, јело не прија, с маха на мах јаве се и грчеве, тра-вање и дрктање, па најпослије љепица са свијем ободи. Од младе, здраве, чиле же-не постала, дакле, за неколико година гад-на, јадна, болесна утвара, ни за живот ни за смрт.

Па још да само на томе остане! Али је жена и мати. Бјелило је поред ње у-тукло и пород њен. Дијете замаи нури на учалим дојкама такне матере, па ако што и нађе, оно је отров. Одмах првијех не-дјеља стане опадати и венути. Остане ли, а оно га отров из мајчина тијела заразио за читав вијек, па никад права здравља, никад праве снаге. Бљједо, кржљаво, бо-дешљиво тек једва траје, а роди ли и оно, пород му још гори.

(Продужиће се.)

«Здравље».

ли, да би демонстрација морска имала бити одложена, почем кажу да је порта учинила концесије односно Црне Горе.

ПARIЗ, 23. Јула. — Митхат-паша најиспован је за гувернера у Смир-ни, а свирпски гувернер Хамди за гу-вернера у Сицији.

АТИНА, 25. Јула. — Изашао је краљевски декрет, којим се наређује кре-тине војске. Скуштина је сазвана за 8. Септембар.

ПARIЗ, 25. Јула. — «Тан» вели: било морске демонстрације или не било, питање грчко биће са свијем одијељено од питања црногорског. Ако ће прего-вори трајати и више мјесеца, ниједна си-ла континентална не ће материјално ин-тервенисати.

ЛОНДОН, 25. Јула. — Здравље се Гледстоу повраћа лагано, но одлучно.

Припослано *)

МАИНЕ, 8. Јула. — Дана 7 рим. Јула на велику жалост просијала, на далма-тинском сабору рјешени се са неуспјехом давна жеља: Маина, Побора и Браића, да се раздуже од ошине Будванске и у првобитно своје стање поврате. То је већ свршени факт, закључак већине утврђен. Седми дакле овог мјесеца освану црни и тужни дан за дотичне просиоце; ево већ четврти пут. Тај неуспех дакле дан у и-сторији три бивше ошине: Маина, По-бора и Браића, за опомену потомства, за бјеложиве се на црној табци; тако и име г. Вранковића, и у срцима 1800 становника са дубоком жалашку остатиће да нас пасу казује њихову неудаћу.

Дубоко жалимо неправедне доказе, (мало ниже оповргнуте) г. Вранковића, који критикујући моралне одношаје Ма-ина, Побора и Браића, вели да су лоши; економично стање да не одговара тршко-вима за нову ошину, и на основу тако-вијех и сличних доказа његов предлог већина усвоји.

Дубоко такођер жалимо и на наше Бокеће посланике: како се не нађе бар један да подигне глас свој за нашу ствар, колико је праведно исправи, и опро-ставајући доказе г. Вранковића, већ остадоше сви као да их бјеше ко оловом залли! Имали су же пуне шаке материја-ла и на истији основаних доказа, за од-бити нападаје и опадања г. Вранковића на своју сабраћу и саотачаственике, како ћемо на кратно мало ниже виђети. До-пустите ми г. Вранковићу, да Вас упштам: у чему су морални одношаји економично стање од наших бољих ошнина: Лушти-це, Кртола, Мула, Грбља, Паштровића и другијех? Заста ни у чему! Да паче у путовима наши су бољи. Благодарићу двијема тврђавама Космачу и Стањевина-ма, ради војених посада, пут је укрштен кроз Маине, Поборе и Браиће добар и приљачан и са добрим местовима снабђе-вен и до границе црногорске довршен тек скоро. Вама су, г. Вранковићу, добро познати ови путови од времена када сте амо као чиновник у Будви боравили. Чуда, же их у кратко заборависте! Што се наш уагој у првобитном стању находи, то ни-је наша кривица. И пак са свим тим у 132. године ми знамо наше после обав-љати као посебна ошнина под тако звања «три комуна», као што ћемо вас мало даље о том увјерити.

Горе наведена ошнина Маине, Побори и Браића по уговору пожаревачком 1714. године, бившој републици млетачкој потпадоше. Послије пада млетачке републике 1797. године отимали су Боку кроз 17. годину негда Францези, негда Руси и Црногорци, два пута Аустријанци. Најпосли-је парижским трактатом 1814. године срећ-новладлајућој династији аустријској потпа-де. Од пожаревачког уговора 1714. г. до 1846. године, читање настаје, ко је у-прављао са Маинама, Поборима и Браић-ма, у големој овој епоси од 132. године? Је ли ошнина Будванска или која друга? Не; ни ошнина будванска ни ма која друга. Они су сами собом независно у-прављали од поменуте горе 1714 до 1846. године. На челу сваке ошине био је по један «кнез» кој у потоње вријеме кретише «швајдиком». Народ је сваке тре-ће године бирао «кнеза» а дотична вла-да потврђавала га. Све три ошине имале су по један свој уред и тајника о-свом тршку. Из управе ове троједне ош-ине јасно се види, да је она имала по-литичну дозрелост, коју им г. Вранковић баш у садашње вријеме одрче с неком вршином: «Гларар села Браића био би дошао на претургу вршином бакрапог по-па и био би рекао: Ето порса села Бра-ића». — Несрећне 1846. године наша вла-да далматинска под 18. Марта Бр. 5517

*) За садржај под овом рубриком уред-ничког не одо вара.

(500.) придружи троједну ошину Маине, Поборе и Браиће ошину будванској. Та ошнина нијесу «присела» како их називље г. Вранковић, већ 16 села раздјељених у 9. порешких одломака: 1. Подострог, 2. горњи и 3. доњи Маини; 4. доњи и 5. горњи Побори; 6. Станојевићи, 7. Пренго-вићи, 8. Мартиновићи и 9. Угљешини са 1800. становника. Ови стаповици плаћају годишње до 1000. фиорина пореза. Са тра-варином и малим прирезом нова ошнина могла би се уздржавати, с тим боље, што је наш брат поп Тановић свечано обећао мјесто за оштински уред на десет година бесплатно дати и уступити. Уа то један частни и способни млад њ нудио се нам за с. 300. годишње плате да буде њихов тајник. За 100 ф. међу нама слугу би наћи могли. Ево дакле прорачун за нову ошину, за коју назначује г. Вранковић ф. 800. Ево, мој г., исторјиска факта а не теорије и илузије.

Даље дозвољело се г. Вранковићу по-сумњати о искренности наших молбеница јер, вели он, знаде како се је нетко у Будви хтио тим служити да уништи град-ски живаљ. «Што је ко циљао, то ми ве ћемо знати, једно знамо да су наше мол-бенице искрене и истините и велимо да се на кривој путу находите у том по-гледу. Само вашјем молбеницама имало још додати то, да смо просили да се од будванске ошине раздружимо, незаконо здружени 1746. год., а не одијелимо, јер то изгледа као да смо једно тијело били, јер ми никада нијесмо се сједињили с буд-ванском ошном, већ то наша влада као што је горе изложено учини против на-родне воље: ми не тражисмо више, но да се нама наше старо поврати и ав-тономија успостави. Ово је прави смисао наших молбеница (до сада 4), пак и пе-тујемо подијети. На сврху јавно молби-мо високи сабор, нека не узимље у обзир неке неосноване разлоге наших против-ника и нека не води нас до крајности.

А од стране свијех старјешина и гла-вара: Маина, Побора и Браића, нека из-вољи примити г. Др Ловре Мошти, посла-ник, јавну, искрену и чистојердачну за-хвалност и благодарност за то, што је он њихову праведну ствар заступао на сабору далматинском дне 7. т. м.

У присуству главара и старјешина на глас прочитано и од истијех јединодуш-но одобрено. Сједоглава, † Иво Стојановић, † Иво Перов Давчевић, † Иво Марков Јовчић, † Марко Дулегић, † Раде Краповић, Ђуро Јовов Мартиновић, Вукале Марковић, Вукале Мартиновић, главар од Браића, Фидла Тановић парох.

Јавна благодарност.

Иза ошних дарова и поклова у књи-гама и часописима, те су стигли за књи-жницу читаонице Цетињске од браће Хрва-та и Руса (од рођене браће наше Срба из Војводине и Србије није нам до овога ча-са још ништа стигло, али ваљда смијемо поуздано очекивати да ће што стћи), пот-писана управа примила је у течају прошле недеље на исту цијез ове часописе и књиге:

Русская рѣчь, журналъ литературы, политики и науки. Свега шест свезака за мјесец Јануар — Јул ов. г.

Г. Тончо Маринов, Бугарин, про-фесор на класичној гимназији у Софији, послао је нашеј књижници 80 ком. књи-га разнога садржаја, на бугарском језику, заједно с једним писмом пуним родољуби-вих мисли и жаркога одушевљења за Цр-ну Гору и Црногорце. У истом писму па-триотични Бугарин, г. Тончо Маринов, по-слао је потписаној управи 5 рускијех ру-баља у карте, с намјеном, да се тај но-вац преда у име награде најбољем учени-ку црногорском.

Потписана управа топло благодарна послатијем поклоном свијем дародавцима, нарочито пак племенитом брату Бугарину г. Тончу Маринову, који је друштво наше читаонице много обвезао не само даром својим него и правим братским о-сјећањима, којима се друштво наше све-срдно одзивље прихватајући их као залог истинике љубави и пријатељства изашеу народа бугарског у црногорског.

Цетиње, 25. Јула 1880.

Управа Читаонице.

Јавна благодарност.

Г. Арсо Пајевић, вриједни штампар и издавалац књига у Новом Саду, послао је потписаној књижари:

- 10 ком. Народниог Лијечника, књига трећа,
- 10 «Помоћ у нужди и опасности,
- 40 «Рачунских Примјера и
- 10 «Одабраних Нар. вјесна

с намјеном да се подијеле међу ваљану а европашну дједу школску у Црној Гори.

Потписана књижара, извршујући радо жељу племенитог дароватеља, предала је горе означене књиге надлежној школској

власти пригледној, која ће с њима према
платији расположити, а г. Ареу Пајевићу
нека је овдје путем у име обдаренијех
ученика велика благодарност изречена.

Цетиње, 24. Јула 1880.

Књижара Ј. Павловића.

Моља.

Југославенски именик билина веле-
заслужнога нашега Др. Б. Шулека, као
што је и овет сјајно доказао велико бо-
гатство нашега језика, тако је добро до-
шао и језикословцу а и свакоме, који се
биљем бави, да је ипак тако доказале су
врло повољне оцјене споменутог дјела. Не-
ма сумње, да народ наш има може бити
једнако мноштво имена за животиње, а и
то је благо што га ваља сакупити, тијем
више сада, од када оживотворењем акаде-
мије знаности и свучилишта настала је све
то већа потреба, да се једном устанави
академска терминологија и номенклатура
за зоологију, као што и за друге знано-
сти.

Подјасани је већ другом приликом из-
јавио своје мишљење о важности сакупљања и
састављања хрватске зоолошке номен-
клатуре; («Рад књига XXXVI, стр. 86—
87») но прије него ће се номенклатура у-
становити, треба по могућности сакупити
све народно благо те руже. Много су до-
бра већ сабрали Стулаћ, Вук, Парчић и
други лексикографи; али сви су често кри-
во тумачили имена животиња, а још чеш-
ће једноставно додали дотичноме имену
животиње врло недостатан тумач «врет
птице», «врет рибе» и т. д. А не можемо
више тражити од цукога језикословца, по-
што само зоолог може бити довољно вјешт
овицавању животиња. Много наше гнање
имамо од Еријавца, Етингера, Фабера, Фре-
јера, Пинчића, Сабљара, Шулека, Торбарца,
Водошића, Вукосавића и т. д., али и то
није сугласно уређено на установљено, а
за то врло често нескладно, и то није ни из
далека све, што има у нашем народу.

Потисани се већ више година бави
сакупљањем имена животиња, те их ка-
ритативно наредити и издати. По пошто
он не може студа десетити, то се овдје
путем обраћа на све родољубе с мољбом,
да би га у том послу подупирали, припо-
шавши му имена животиња и стављајућ се
с њим у савез, особито кад би требало си-
гурношћу установити, не који животињски
врет спада дотично име.

Умољанам св. уредништва свијех сло-
венских, хрватских и српских новина,
да би за вољу само ствари прештампали ову
мољбу.

У Загребу, 20. Јула 1880.

С. Брусина

Опомена.

Многа ушесница на свијет «Освоје-
ње Никшића» г. Сима Поповића, нарочито
они из Босне и Херцеговине, шаљући
нам претплату не плаћу је у писму
и плаћањем, него у претплату за које ми
овдје морамо да платимо поштарину од 40
до 50 новчића. Тако се често дешава, да
ми за претплату на једну књигу добице-
мо 1 фор., а за писмо неплаћено, у којем
нам је стигла та претплата, морамо да
платимо 50 новч., дакле нама би остало
за књигу у име претплате тамањ толико
исто т. ј. 50 новч.

Како је претплата дијелна књига у-
тврђена на 1 фор. вр., разумје се по се-
би, да се не могу рачунати у претплатни-
ци ови, који нам претплату пошлу у
неплаћеном писму, за које ми овдје мо-
рамо да плаћамо по 50 новч.

С тога се у напријед опомињу сви,
који намјеравају претплатити се на «Осво-
јење Никшића», да нам шаљу претплату у
потпуно неплаћеном писму. Они
који тако не учине добиће свој новац на-
траг из одбитка поштарине коју смо ми
морали платити за неплаћено писмо, на
књиге не ће добити.

Цетиње, 25. Јула 1880.

Књижара Ј. Павловића.

Разне биљешке.

(Доктор Јован Чокор), наш су-
народник и савојак пок. архимандрита
Чокора, држао је 14. Маја ов. г. у сјед-
ници друштва љекарског у Бечу веома
сјајно предавање о г. толошко-столошким
промијенама у мозгу побјешњелих људи.
Предавач је пропратио своје научно пре-
давање и резалтанем презентара на ми-
кроскопу, те је побрло признање и одли-
коване са свих страна.

Радујемо се, што можемо заближе-
ти такм случај, јер је у нас веома рије-
дк. Риједки су наши људи, које је по-
стојаност, труд и дух ванше на површину
оног узураниог мора, што га представља

поље науке. Заслуга је Чокорова тјм ве-
ћа, гдје је као туђинац свладао све, што
му је уа пут сметало. Чокор је данас (а
већ неколико година) као веома млад чо-
вјек доцент првог ветеринарског инсти-
тута у Аустро-Угарској, а признат ауто-
ритет и на научно-литерарном пољу. Не
ће проћи дуго, а ми ћемо га поздравити
као професора е ускликом као и данас:
Живно честити сине!

Не знамо како је Србија према ње-
му. Тражила је шефа за ветеринарство,
па шта не позва њега? Наравно да би се
Чокор морао достојно платити.

(Здравље.)

Свијема, који се нас сјетите и још
сјећају појетима, писанима и путем
брајави у невадној нашој великој не-
срећи и неizmјерној тузи за нашом

Петрославом

нека је хвала на рањенијех срцаца
вашњех.

Накнадно захваљујемо овоме пошто
вањоме грађанству као и осталијема
саучесницима из околињех мјеста, што
без разлике вјере ни сталежа тужни
пратњу увеличаше.

Особито пак хвала богољубном бра-
ству манастира Савине, које све наше
жеље предурете и на најеванђелински
начин прихвати драгоцјене земне о-
статке бесмртне наше љубави; пречас-
ном г. протопрезвитеру Христуфору
Ломбардићу, који похвалнијем словом,
неувелијем цвијећем оштетеном заврши
тужну свечаност; и часном пароку
Јошичком, попу Андру Балдићу, који
је дао зовити у парохијалној јошич-
кој цркви исто као да се код ње има-
ла ова свечаност вршити.

У исто доба узимљемо слободу, да
јавно изразимо дамо нашој благодарно-
сти Његовом Преосвештенству
г. епископу Герасиму, који је,
бавећи се на Савини, увеличао своји-
јем присуством тужни црквени обред
на четрдесницу и милосрднијем сауче-
шћем нас неутјешне милостиво тје-
шво и кришћиво.

У Херцеговине, 22. Јула 1880.

Др. Лазар Томановић,
тужњак сународ.

Јелена Радуловић,
тужња мајка.

Свиња сродницама пријатељима и по-
занивцима јављам да се моја љубезна мајка
МАРИЈА ПЕТРОВИЋ, рођена Чучак,
преставила у вјечност омовиде, лицем на
Илијдан, у 70 години свога живота, и у
исто вријеме срдечно благодарим без раз-
лике вјере свиња овима који до гроба
допратише њу тијело незаборављене ми
покојнице.

Котор, 22. Јула 1880.

Ожаловљени син:
Шипро Петровић.

Књижевни оглас.

Данас је изашла из штампе и разо-
слата је свиња претплатницима:

ОТАЦБИНА

свеска за Јули 1880 год.

С оваком садржином:

1. «Народне традиције и вртничка историја», прилог к процјени извора српске историје, од Стојана Новаковића. —
2. «Нурђева Мара», балада Н. В. Ђурића. —
3. «На граници», успомене из првог српско-турског рата, од Владана Ђорђевића. IX. Чернајевљева дивизија на св. Аравајела. Свршетак борбе за Књажевац. X. Велике и мале пољевнице нагубљене битке на Књажевцу. XI. Почетак борбе за Александар. — 4. «Над Биоградом», pjesме од Војислава. — 5. «На поље Србије», студија Мате Ракића. V. Голак. VI. Љесковица. 6. «Болна мајка», pjesме Драгутина Илића. — 7. «Десниот Стеван Лазаревић» за вријеме турских међусобица, од Љубе Ковачевића, (продужење). — 8. Додатак чланку «о државним бугарским приходеким шифарима», од једног Србина у С.офији. — 9. «Послије двадесет година», приповијетка по народном вјеровану, од М. Ђ. Главића. — 10. «Српске железнице»

е трговачко-политичког, техничког и об-
највишег гледишта, од Г. Ф. Винтера. —
11. «Тарифно питање по железничкој кон-
венцији закљученој између Србије и Ау-
стро-Угарске, од Вукшина Ј. Петровића.
— 12. «Топови гиганти», артиљ. студија
капет. К. Р. К. стива, (продужење). — 13.
«Књижевни преглед». Неколико примјера-
ба на «основну тактику» од Д. Ђурића, од
мајора Јоце Стефановића Вилосеког. —
14. «Библиографија». — 15. Одговор г.
Дучићу на његово «отворено писмо».

Ова свеска није послата овим прет-
платницима, којима је истекао рок прет-
плате с прошлом свеском, а који нијесу
обновили претплату, међу тим за свакога
ће се причувати по један комад још за
мјесец дана, ако би за то вријеме обнови-
ли претплату. Послије тога рока не га-
рантујемо да ће сваки моћи добити ову
свеску.

Београд, 11. Јула 1880.

УРЕДНИШТВО «ОТАЦБИНЕ».

ПРАВИЛА ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

од

ПРОФЕСОРА Н. МИЛАНА

(Друго поправљено и допуњено издање)
и у истој свесци почетак Правила ва-
спонских сабора са коментаром.

О вриједности издања овога довољно
говоре закључне ријечи редцања, која је
о вему прошле године, кад је I. свеска
изишла, у «Archiv für Kirchenrecht» на-
штампана била: «Дело ово не само што
служи на част српској књижевности, него
и у општој књижевности каноничнога
права православне цркве ово саставља вр-
ло драгоцјени труд, који је потпуно за-
служену награду добио у брзој расиродаји
првог издања и кога продужење и завр-
шак мора се највише жељети».

Свеска ова, која износи 144 стражи-
це највешће штампане на филој хартији,
стоји 1 ф. и 20 новч. или 2 и по динара,
и може се добити у књижари Браће
Јовановића у Паччеву.

Слајдења свеска изићи ће најдале
кроз три мјесеца.

У очи Петрове 1880.

(3-3)

Књижевни оглас.

У књижари Ј. ПАВЛОВИЋА па
Цетињу могу се добити ове књиге:

- ЉЕТОНИС Матице Српске, у-
редно А. Хадјић. Свеска I.
1880. Цијена — 80 п.
- ЉЕТОНИС Матице Српске, у-
редно А. Хадјић. Свеска II.
1880. Цијена — 80 п.
- СЛАВЕНСКА СЛОГА или руска
војна 1877—1878 г. написао
Максим М. Шобарић. Цијена — 60 п.
- GRAMMAIRE de la LAN-
GUE SERBO-CROATE par
A. Parčić. Traduction à
l'usage des Français conte-
nant des améliorations sug-
gérées par l'auteur avec une
introduction par le docteur
J. B. Feuvrier médecin-
major en mission au Mon-
ténégre, chevalier de la lé-
gion d'honneur, comman-
deur de l'ordre de l'in-
dépendance du Monténégre,
membre correspondant
de la société médicale d'é-
mulation de Paris, des so-
ciétés de médecine de Lille,
Nancy etc Paris 1877 ф. 4. 50 п.
- ИСТОРИЈА УМНОГА РАЗВИ-
ЋА ЈЕВРОПЕ. Написао Ц. У.
Древер. Оба дијела ф. 2. 80 п.
- ПОВРТАРСТВО за школу у на-
род написао др Ђорђија Ра-
дић ф. 3. 20 п.
- ЖИВОТИ И ДЈЕЛА ВЕЛИКИХ
ЉУДИ из свијех народа. Са-
брао и уредио М. Ђ. Мили-
ћевић. Сва три дијела ф. 3. 20 п.
- КУЉЕВНИ ЛЕКАР или најва-
жнија унутрава при љечењу
свијех болести као и
за очување здравља. Саста-
вио др Н. Српчемац ф. 1. 30 п.
- ИСТОРИЈА СВИЈЕТА за на-
род и школу. Написао Сто-
јан Бошковић ф. 1. 80 п.
- ЈЕ ЛИ МОРАЛО БИТИ? Прв-
повијетка од К. Деллева ф. 1. 20 п.
- НОВИНА. Роман И. С. Турге-
њева. Оба дијела ф. 1. 60 п.
- ПСАДМИ ДАВИДОВИ. Првео

- Ђуро Давичић ф. — 30 п.
- УЧИТЕЉ РУСКОГ ЈЕЗИКА.
Изаопа нарађено дјело по
методи Робертсона од А. Ва-
сильевића ф. — 80 п.
- ГРИЈЕХ И КАЈАЊЕ. Роман
из времена Шпањолске на-
квизиције од А. Брачета и Ј.
Ковена. Сва четир дијела ф. 2. 60 п.
- НАШЉЕДСТВО. Приповијетка
од Хенрика Чоке ф. — 40 п.
- ПРИПОВИЈЕТКЕ Ђ. ЈАКШИ-
ЋА. (Син сјидега Гамае. —
На мртвој стражи. — Су-
жан, Невјерна Тијана и Кри-
лица. — Српско чобанче.)
Сва четир дијела ф. 1. — п.
- ПРВА ЉУБАВ. Новела Ива
на Тургењева ф. — 50 п.
- ЧЕТОВАЊЕ. Приповијетка од
Марлинског ф. — 40 п.
- МРАЧНА КУЉА. Американски
роман ф. — 40 п.
- ПРИПОВИЈЕТКЕ МАВРА ЈО-
КАЈА (Круна и мурта. —
Трипут Бог помаже. — Спрт-
на пресуда.) ф. — 25 п.
- АВ ДАЛАХ. Арапски припови-
јетка. Написао Едвардо Ла-
булеј ф. — 60 п.
- ПУТ ОКО СВИЈЕТА за осам-
десет дана. Од Јулија Верна.
ДЈЕЧИЈА ЗАБАВА у слици и
ријечи ф. — 25 п.
- ВЈЕРЕНИЦА ЦРНОГОРКА.
Новела Мих. Полита-Десни-
чића. Друго издање ф. — 25 п.
- КОТАРЧИЦА ЦВИЈЕЋА. При-
повијетка за старо и младо ф. — 50 п.
- РУКАВИЦА. Роман из чинле-
шкога друштвеног живота ф. 1. 20 п.
- ПРОГНАНСТВО ШПАЊСКЕ
КРАЉИЦЕ ИЗАБЕЛЕ, или
тајне двора мадридеког.
Исторични роман. Све 28
свесака ф. 8. 60 п.
- БАДЊАК. Држак добро дјела
ЕНОХ АРДЕН од Тенисна.
Приведо Змај-Јована Јова-
новића ф. — 50 п.
- ОРАО ф. — 50 п.

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта од данас до
свршетка Септембра 1880.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
у понедељак, у четвртак и у суботу.
Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понедељак, ера-
једу и суботу. Радавање у 8 ура у јутро
ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за
Котор у недељу у 6 ура у јутро. Предавање
у суботу до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понедељак. Рада-
вање у 8 ура у јутро.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић и
Подгорицу у понедељак, ериједу и су-
боту. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази с Ријеке, из Бара, с Давило-
ваграда, из Никшића и Подгорице у утор-
ник, четвртак и недељу. Радавање у 10
ура ако пошта стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар,
Даниловград, Никшић и Подгорицу у ери-
једу. Предавање у уторник до 6 ура по
по дне.

Долази у четвртак. Радавање у 10
ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од
9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне.
Цетиње, 20. Марта 1880.

Управитељство

Књ. пригосорске поште.

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 25. Јула 1880.

Државни дуг у еребру	7195.
» » » банкана	7280.
Златни рејта	3705.
Дозиви од 1860	13076.
Банчине акције	819.
Кредит	27320.
Лондон	11745.
Ц. кр. ценан	553.
Нисолеон	935.
Државна марка	5760.